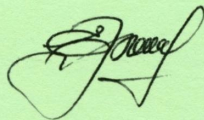

35+351072.1(477)(043)
Ф 76

Міністерство освіти і науки України
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

ФОМЕНКО Олена Петрівна

УДК 354:65.017

**ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
ВЛАДИ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Івано-Франківськ – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, доцент **МОЛОДЦОВ Олександр Володимирович**, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, професор кафедри публічного управління та адміністрування.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор **СМЕЛЬЯНОВ Володимир Михайлович**, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, директор Інституту державного управління;

кандидат наук з державного управління **МАЛОГОЛОВА Тетяна Миколаївна**, Прилуцька міська рада Чернігівської області, керуюча справами виконавчого комітету.

Захист відбудеться *13 вересня 2018 року о 14 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради К 20.052.07 Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу за адресою: 76010, м. Івано-Франківськ, вул. Короля Данила, 13, к. 12-21.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу за адресою: 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15.

Автореферат розісланий *4 серпня 2018 року*.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А.В. Мазак

ГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ. На самміті ООН 25.09.2015 р. прийнято Стратегію розвитку «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року». Спираючись на цей міжнародний документ, Уряд України у 2017 р. підготував Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна», яка визначає базові показники для досягнення Цілей сталого розвитку та необхідність активізації глобального партнерства й поширення публічно-приватного партнерства (далі – ППП) всередині країни. Україна поставила ціль широко використовувати ППП як механізм соціально-економічного розвитку. Сьогодні реалізація цих завдань ще більше актуалізується, зважаючи на економічну кризу в умовах конфлікту в окремих районах Донецької та Луганської областей. За рахунок цього механізму держава отримує можливості об'єднувати свої активи з інвестиційним, управлінським потенціалом приватних підприємств для вирішення соціально значимих завдань суспільства.

Проблематика ППП тісно пов'язана з децентралізацією влади. Затверджена Урядом України концепція децентралізації влади, а також обов'язкові вимоги Угоди про асоціацію між Україною та ЄС вимагають раціонального використання об'єктів державної та комунальної власності, природних ресурсів і охорони довкілля, в тому числі і за рахунок консолідації зусиль публічно-управлінських структур та приватного сектора через встановлення партнерських відносин. ППП може бути ефективним лише тоді, коли оптимізовано інституціональне середовище для ефективної публічної влади й бізнесу та впроваджено раціонально продуманий інституціональний механізм ППП. Таким чином, глобалізація економіки та децентралізація влади актуалізують поставлену у дослідженні проблему.

У дисертації зроблено акцент на інституціональних аспектах ППП, оскільки сьогодні в Україні факт інституціональної невпорядкованості у сфері ППП є одним із серйозних чинників економічної стагнації та неефективного застосування цього механізму. Розвиток ППП є окремою проблемою недосконалого інституціонального забезпечення різноманітних форм партнерства держави та бізнесу, яке виявляється, у першу чергу, у відсутності довіри та налагодженої системи інституціонального партнерства. Звідси випливає необхідність дослідження закономірностей формування інституціонального середовища та механізму ППП з врахуванням міжнародного досвіду та впливу на нього децентралізації влади як одного з чинників європеїзації публічного управління в Україні, в тому числі на основі побудови в Україні європейської моделі (системи) відносин між публічною владою та приватними партнерами України.

ППП як об'єкт дослідження посідає чільне місце у наукових дослідженнях як зарубіжних так й вітчизняних вчених. Правовим аспектам партнерства присвятили свої праці такі вчені як О. Вінник, І. Брайловський, Д. Бондаренко, Н. Бондар, В. Варнавський, Т. Єфименко, В. Остапенко, С. Підгаєць,

П. Шилепницький та ін. Широке коло вчених присвятили свої праці розкриттю ключових концепцій, генезису та ролі ППП у забезпеченні розвитку економічних систем країн світу, можливостям його застосування в пострадянських республіках, у тому числі в Україні. Зокрема, цим питанням присвячені наукові праці М. Білик, І. Брайлівського, В. Варнавського, І. Гордійчука, А. Гриценко, В. Дрогопольського, Л. Дмитриченко, А. Жуковської, І. Запатріної, В. Кириленко, М. Лендья, К. Павлюк, С. Павляк, Б. Онишук, Д. Потепенко, П. Сегварі, М. Солодаренко та ін. Ними проведено дослідження зі створення найбільш повної та логічно-структурованої класифікації форм ППП, розкрито стадії розробки ППП-проектів тощо.

Багато вчених присвятили свої праці практичним аспектам, що стосуються організаційно-економічних механізмів розроблення і реалізації проектів ППП. Найбільша кількість дисертаційних робіт належить фахівцям з економіки, менеджменту підприємств, адміністративного, фінансового, інформаційного права. Захищені дисертації на здобуття наукового ступеня за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління – залишаються також в рамках економічної парадигми і присвячуються конкретному організаційно-економічному інструментарію ППП. Абсолютне переважання економічних підходів підтверджує актуальність наукових розвідок щодо інституціональних аспектів ППП, серед яких однією з головних є проблема впровадження інституціонального механізму ППП в контексті децентралізації влади в Україні.

Зазначений контекст потребує концептуального осмислення можливостей удосконалення інституціонального механізму ППП в Україні. Це потребує з'ясування інституціональної природи ППП, причин його ефективності/неефективності, оцінки інституціонального статусу держави та бізнесу як учасників ППП, чіткого розуміння меж корисності для України досвіду західних країн з огляду на особливості її попередньої інституціональної траєкторії розвитку. Дослідження цих питань потребує залучення методології, розробленої в рамках інституціоналізму та інституціонально-матричного підходів, що реалізуються у цьому дисертаційному дослідженні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до завдань програми й плану держбюджетної науково-дослідної роботи кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти та газу «Публічне врядування в Україні в умовах європейської інтеграції» (номер державної реєстрації 0118U005403), у межах якої розкрито концептуальне бачення удосконалення ППП з погляду міжнародних практик територіальної, інституціональної, організаційної децентралізації та децентралізації структурно-інституціональної взаємодії суб'єктів держави та бізнесу, впровадження інституціонального механізму ППП як системного елемента державної регіональної політики.

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає у розробленні концептуального підходу щодо удосконалення інституціонального механізму ППП у контексті децентралізації влади в Україні.

Для досягнення поставленої мети було необхідно вирішити такі *завдання*:

- розкрити методологічний потенціал інституціональної парадигми дослідження ППП, застосувати його для дослідження змісту понять «інституціональне середовище ППП», «інституціональна модель ППП», «інституціональна інфраструктура ППП», «інституціональний механізм ППП»;

- виявити особливості ППП в Україні у контексті альтернативних Х–У парадигм інституціонального розвитку;

- з'ясувати особливості та роль міжнародних стандартів ППП як суттєвих чинників впливу на формування нормативно-правової бази та інституціонального механізму ППП в Україні;

- розкрити основні напрямки децентралізації ППП в контексті міжнародних практик;

- охарактеризувати стан інституціонального середовища ППП в Україні, розглянути перспективи його покращання як фактору впливу на ефективність інституціонального механізму ППП в умовах децентралізації влади в Україні;

- сформулювати концептуальне бачення впровадження інституціонального механізму ППП як системного елемента державної регіональної політики в Україні в умовах децентралізації повноважень.

Об'єктом дослідження є публічно-приватне партнерство як інституціональний феномен взаємодії влади та бізнесу.

Предмет дослідження – інституціональний механізм публічно-приватного партнерства в Україні в контексті децентралізації влади.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є фундаментальні праці зарубіжних та вітчизняних вчених у сфері публічного управління ППП, наукові досягнення в області інституціональної та еволюційної економіки, теорії інституціональних матриць та менеджменту, у яких розкрито інституціональні підходи у дослідженні публічного управління, сучасної проблематики ППП як інституту взаємодії влади та бізнесу. У дослідженні застосовано діалектичний метод, який дає змогу виявити протиріччя, закономірності явищ і процесів в їх взаємозв'язку і розвитку. Інституціонально-правовою базою та інформаційно-фактологічною основою дослідження є закони України, нормативні акти Кабінету Міністрів України; статистичні та аналітичні матеріали виконавчих органів влади України; аналітичні огляди Світового банку.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у комплексному розгляді ППП з позицій інституціональної парадигми дослідження. У дисертаційній роботі *вперше*:

- розкрито концептуальне бачення удосконалення публічно-приватного партнерства з погляду міжнародних практик територіальної, інституціональної,

організаційної децентралізації та децентралізації структурно-інституціональної взаємодії суб'єктів держави та бізнесу, впровадження інституціонального механізму ППП як системного елемента державної регіональної політики в умовах децентралізації повноважень в Україні;

удосконалено:

– методологію дослідження ППП в контексті домінують-комплементарних Х-у та Y-х інституціональних матриць, понятійний апарат, що характеризує цей інститут в частині конкретизації змісту понять «інституціональна модель ППП», «інституціональне середовище ППП», «інституціональна інфраструктура ППП», «інституціональний механізм ППП» як методологічних інструментів удосконалення публічного управління сферою ППП;

набули подальшого розвитку:

– уявлення щодо напрямків реалізації принципу субсидіарності у сфері управління ППП в умовах децентралізації влади, які охоплюють: перше – інституціональну децентралізацію ППП; друге – територіальну децентралізацію ППП; третє – організаційну децентралізацію; четверте – децентралізацію структурно-інституціональної взаємодії суб'єктів ППП;

– розкриття зарубіжного досвіду як ресурсу підвищення ефективності функціонування інституціональної моделі та механізму ППП в Україні в умовах децентралізації влади.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці концептуальних підходів щодо розвитку ППП в умовах посилення впливу децентралізації влади в Україні, що супроводжується розширенням повноважень органів місцевого самоврядування. Запропоновані у дисертаційній роботі наукові положення і висновки комплексно розкривають з погляду інституціональної парадигми дослідження основні тенденції, особливості розвитку ППП в умовах децентралізації влади та можуть бути використані в процесі розробки і реалізації практичних заходів щодо підвищення ефективності партнерських відносин держави та бізнесу в Україні. Матеріали дисертаційної роботи можуть бути впроваджені в навчальний процес у закладах, де здійснюють підготовку фахівців з публічного управління та адміністрування, для підготовки лекційних та семінарських занять з інституціональних проблем ППП.

Окремі положення дисертації використані у практичній діяльності Департаменту економічного розвитку і торгівлі Запорізької облдержадміністрації (довідка від 25.01.2018 р. № 01-08/0055) та Запорізького відокремленого підрозділу «Центр розвитку місцевого самоврядування» (довідка від 26.01.2018 р. № 251).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є завершеною, самостійно виконаною науковою роботою, містить нові особисто одержані автором результати в галузі науки державного управління. У спільній статті [2] автору

належать матеріали, присвячені особливостям ППП, що розглядаються у контексті інституціональних X–У матриць.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертаційної роботи доповідалися й обговорювалися на п'яти міжнародних й всеукраїнських науково-практичних конференціях: 7-й Міжнародній науково-практичній конференції «Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення» (Дніпропетровськ, 2016); VII-й Всеукраїнській науково-практичній конференції «Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи» (Херсон, 2016); VIII-й міжнародній науково-практичній конференції «Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення» (Дніпро, 2017); науково-практичній заочній конференції «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (Запоріжжя, 2017); IX-й науково-практичній конференції «Правові аспекти публічного управління: теорія та практика» (Дніпро, 2017).

Публікації. Матеріали дисертаційного дослідження опубліковані у 10 наукових працях, зокрема у 4 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, 1 статті – у зарубіжному виданні (Республіка Польща); 5 тезах, опублікованих за результатами науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів (дев'ять підрозділів), висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації складає 200 сторінок, з них 164 сторінки основного тексту. Робота містить 9 рисунків, 4 таблиці та 6 додатків. Список використаних джерел налічує 163 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* сформульовано наукову проблему дослідження, обґрунтовано вибір теми та її актуальність, зв'язок роботи із науковими програмами, планами та темами, визначено мету й основні завдання дослідження, його об'єкт, предмет, методи, висвітлено наукову новизну й практичне значення отриманих результатів, наведено інформацію про їх апробацію й упровадження, про кількість публікацій за темою дисертації.

У *першому розділі* – *«Теоретико-методологічні засади дослідження інституціональних аспектів публічно-приватного партнерства»* – розкрито стан дослідження сутності та інституціональних аспектів публічно-приватного партнерства, основні джерела та поняття інституціональної парадигми дослідження ППП, зміст понять «інституціональне середовище ППП», «інституціональний механізм ППП», «інституціональна інфраструктура ППП».

Узагальнюючим результатом дослідження джерел з проблематики ППП є висновок, що сучасні дослідження ППП в Україні характеризується високим

рівнем пізнання багатоаспектної проблематики ППП, зокрема: методології та принципів ефективного управління у сфері ППП; механізмів врахування інтересів людей при розробленні та реалізації ППП-проектів; рекомендованих організаційно-правових форм партнерства та обґрунтування їх застосування в конкретній галузі; рекомендацій щодо фінансування та найбільш раціонального розподілу ризиків між державою та приватним партнером; пропозицій щодо удосконалення нормативно-правової бази тощо.

Напрацьовані результати формують теоретичну основу для вирішення як теоретичних, так й прикладних аспектів ППП. Обґрунтовано точку зору, що окремі теоретичні позиції попередніх досліджень не містять вичерпної відповіді щодо причин неефективності цього механізму співпраці органів публічного управління та бізнесу. Для цього необхідно вийти за межі розгляду ППП як суто економічного явища. Вихідні позиції дослідження необхідно інтегрувати з інституціональним підходом та теорією публічного управління. Такий підхід має потенціал для розгляду ППП як об'єкту публічного управління, що функціонує в системі економічних, політичних та ідеологічних відносин.

Доведено, що потенціал інституціональної парадигми дослідження дає змогу: більш повно охарактеризувати інституціональну природу ППП; оцінити роль інституціонального статусу держави та бізнесу як учасників ППП, розглянути інституціональні моделі як варіанти реалізації інституціональних статусів держави та бізнесу; дослідити інституціональне середовище у вимірах «економіка–політика», «економіка–право», «економіка–мораль», «економіка–ідеологія», «економіка–культура»; проаналізувати інституціональний зміст ППП як основи для формування обґрунтованої інституціональної політики щодо розвитку ППП як інституту.

Інституціональна парадигма дослідження використана як теоретична основа причин неефективності ППП в Україні, де органи влади демонструють «рент-орієнтовану поведінку», де абсолютизується досвід західних країн безвідносно щодо особливостей попередньої інституціональної траєкторії розвитку. Зроблено висновок щодо актуалізації проблематики концептуального рівня ППП в частині його сутності, цілей, сфер застосування з погляду інституціонального підходу. У цьому контексті розкрито методологічне значення понять «інституціональне середовище ППП», «інституціональний механізм ППП» та «інституціональна інфраструктура ППП». Вони створюють теоретичну основу для вироблення й реалізації обґрунтованої інституціональної політики розвитку ППП з врахуванням глобального, національного, регіонального та локального рівнів його реалізації.

Показано, що удосконалення системи управління ППП з позицій інституціонального підходу має передбачити три рівні аналізу:

перший рівень – дослідження інституціонального середовища (нервової тканини ППП) та планування заходів з метою покращення його якісних характеристик, таких як політична (економічна) стабільність/нестабільність.

міцність/слабкість влади, дієздатність/недієздатність системи публічного управління та адміністрування забезпечувати норми і правила реалізації ППП;

другий рівень – формування інституціональної інфраструктури як сукупності державних/недержавних організацій, установ, професійних товариств (центрів розвитку ППП), що забезпечують стабільну та ефективну взаємодію держави та бізнесу в сфері ППП;

третьій рівень – планування інституціонального механізму як системи політичних, економічних, ідеологічних, організаційно-правових і організаційно-методичних засобів впливу на взаємодію держави та бізнесу з приводу реалізації ППП, встановлення чіткої взаємодії інститутів публічного управління, державної та приватної власності, економіки, менеджменту бізнес-організацій.

У *другому розділі* – «*Міжнародна практика публічно-приватного партнерства в умовах децентралізації влади: досвід для України*» – досліджено інституціональну модель ППП в контексті альтернативних парадигм інституціонального розвитку, можливості її трансформації, процеси інтернаціоналізації та формування міжнародних стандартів публічно-приватного партнерства в умовах глобалізації та децентралізації влади, основні напрямки децентралізації ППП в контексті міжнародних практик.

Запропоновано включити до методології дослідження концептуального рівня ППП поняття інституціонального статусу держави як учасника ППП. Під ним розуміється сукупність формальних та неформальних норм, які визначають фактичне положення держави, її органів відносно статусу приватних учасників ППП в конкретному інституціональному середовищі. Показано, що інституціональний статус держави та приватного партнера у системі багатоманітних відносин ППП може мати різні модули, які розкриваються через такі поняття як домінантність, пріоритетність, паритетність. Ці модули історично підтримуються альтернативними матрицями X чи Y інституціонального розвитку. Україна як держава з інституціональною траєкторією X-матриці у взаємодії з бізнесом має дотримуватись модулю домінантності.

Показано, що модель з домінантним статусом держави передбачає високий ступінь втручання держави в економіку та наявність значної частки державної власності в економіці (Білорусь, Китай); модель з пріоритетним статусом держави характеризується опосередкованим впливом на економіку та наявністю значної частки змішаного державно-приватного капіталу (Німеччина, Франція); модель з паритетним статусом держави корелює з моделлю ППП контрактного типу, яка використана у британській практиці під назвою «приватна фінансова ініціатива» (private financing initiative, PFI). Показано, що український варіант розвитку ППП на даному етапі залежить від таких чинників: траєкторії інституціонального розвитку України (правило path dependence) в рамках інституціональної X-матриці; збереження домінантного інституціонального статусу держави у ППП (в силу історичної традиції) та його раціонального поєднання з рівноправним

статусом бізнесу та громадських інституцій; особливостях українського менталітету приватних власників; специфіці і традиціях українського менеджменту.

Розкрита особливість глобального простору ППП, яка полягає у функціонуванні суб'єктів ППП в рамках багаторівневої, децентралізованої структури що складається з суб'єктів всіх секторів суспільства – урядових, міжурядових структур, неурядових організацій, НКО міжнародного значення, транснаціональних корпорацій, приватних структур та осіб. На міжнародному рівні утверджено пріоритет наднаціональних політичних, економічних і культурних практик, які стають зразками для національних (внутрішньорегіональних та місцевих) особливостей.

Адекватність найкращим світовим практикам досягається за рахунок удосконалення внутрішньонаціональних чинників: національної нормативно-правової бази ППП; компетентності та ефективності системи публічного управління ППП на всіх рівнях організації влади; інвестиційно-економічного клімату та іміджу країни, регіонів та міст; наявності інноваційної культури та традицій партнерства; високого рівня розвитку неформальних інститутів, комунікацій і майданчиків взаємодії держави та бізнесу. При цьому основна роль міжнародно-правових норм ППП полягає передусім у створенні сприятливого для ППП інституціонального середовища, у якому формується національна модель ППП з урахуванням інституціональних традицій, що впливають на особливості системи інституціонально-організаційних відносин певної ієрархії і субординації.

Досліджено міжнародні практики ППП, які здійснюються на основі територіальної, інституціональної, організаційної децентралізації та децентралізації структурно-інституціональної взаємодії суб'єктів держави та бізнесу. Показано, що ці практики поєднуються з конкретними інструментами підвищення ролі місцевого самоврядування у здійсненні ППП-діяльності, зокрема, залученням бізнесу на основі механізму ППП до надання комунальних послуг та модернізації об'єктів місцевої інфраструктури; створенням комунальних банків, кредитних спілок, використанням ринкових інструментів залучення коштів у місцевий розвиток; міжмуніципальним та транскордонним співробітництвом органів місцевого самоврядування.

У *третьому розділі* – «Шляхи удосконалення публічно-приватного партнерства в контексті децентралізації влади в Україні» – виявлено стан та перспективи розвитку інституціонального середовища публічно-приватного партнерства в Україні, специфіку інституціональної інфраструктури та механізму ППП в Україні з погляду міжнародних практик децентралізації, запропоновано концептуальне бачення впровадження інституціонального механізму ППП як системного елемента державної регіональної політики в умовах децентралізації повноважень в Україні.

Обґрунтовано, що найбільш адекватну картину стану інституціонального середовища, серед багатьох інших, дає використання індексу WGI – World Governance Indicators, показники якого характеризують:

- «право голосу і підзвітність» (індекс 1);
- «політичну стабільність і відсутність насильства/тероризму» (індекс 2);
- «ефективність уряду» (індекс 3);
- «якість законодавства» (індекс 4);
- «верховенство закону» (індекс 5);
- «рівень корупції» (індекс 6).

Дані Всесвітнього Банку за контрольним датами 2006, 2011, 2016 рр. дають підстави стверджувати про серйозну інституціональну деградацію українського суспільства, падіння якості інституціонального середовища, що суттєво негативно впливає на реалізацію інституціонального механізму ППП в Україні.

Результати оцінки стану інституціонального середовища підтверджують висновок щодо необхідності системного забезпечення в умовах глобалізації та інтернаціоналізації ППП багатьох груп факторів ефективності ППП – правових (ступінь відповідності національного законодавства міжнародним стандартам ППП, надання приватному партнеру необхідних політико-правових гарантій), політичних (стабільність публічної влади, ясність та чіткість стратегії, цілей і завдань розвитку держави, регіону, окремих сфер діяльності, прийняття програм розвитку ППП), економічних (стабільність економічної ситуації і транспарентність економічної, фінансової та інвестиційної політики; ефективна політика розвитку фінансових інститутів; економічне стимулювання приватного бізнесу до участі у ППП-проектах; конкурентний механізм відбору приватних партнерів ППП).

Надана характеристика інституціональної інфраструктури та інституціонального механізму ППП в Україні з позицій міжнародних практик децентралізації:

- а) територіальної децентралізації;
- б) інституціональної децентралізації;
- в) організаційної децентралізації;
- г) децентралізації структурно-інституціональної взаємодії.

З огляду на ці позиції надані характеристики інституціонального механізму ППП в Україні. *Перше*, він є територіально децентралізованим, оскільки всі рівні публічної влади в Україні є автономними в частині прийняття рішень щодо ППП-проектів. *Друге*, в Україні здійснена інституціональна децентралізація ППП, наслідком якої є створення професійних співтовариств, автономних від публічного управління структур з різним організаційно-правовим статусом, які виконують функції центрів розвитку ППП на національному, регіональному, локальному рівнях. *Третє*, в Україні, як у сфері економіки в цілому, так й у сфері управління ППП залишився високий рівень забюрократизованості, централізованості

внутрішньоорганізаційних рішень, корумпованості публічно-управлінської бюрократії, має місце нечіткість і розмитість меж компетентності та відповідальності. *Четверте*, в Україні досить низький рівень структурно-інституціональної взаємодії, який не забезпечує ефективну взаємодію міжурядового рівня (контакти глав держав, урядів, міністрів), трансурядового (взаємодія чиновників середнього і нижчого рангу державних службовців відповідних країн), транснаціонального (взаємодія бізнесу, неурядових організацій, професійних спільнот).

Сформульовано концептуальні підходи щодо впровадження інституціонального механізму ППП як системного елемента державної регіональної політики в умовах децентралізації владних повноважень в Україні. Цей процес має відбуватись відповідно до особливостей інституціональної моделі ППП, яка має бути оптимізована за критерієм балансу між розміром державного сектору та інституціональною спроможністю держави ефективно здійснювати ППП-діяльність.

Обґрунтовано, що процес впровадження інституціонального механізму ППП в систему державної регіональної політики має базуватись на введенні таких інституціональних новацій: визначення головного міністерства, відповідального за унормування засад державної політики власності; формування єдиного переліку організаційно-правових форм ППП, у якому перевага надається інституціональним формам ППП; удосконалення поняття «делеговані повноваження», передбачаючи, що предметом делегування за договорами оренди та концесії можуть бути господарські повноваження органів місцевого самоврядування, що надаються комунальним підприємствам, суб'єктам господарювання приватного сектора економіки; створення публічних реєстрів об'єктів комунальної власності, забезпечення прозорості інформації про використання об'єктів комунальної власності; запровадження інституту «громадянської власності» на природні ресурси.

Зазначені новації є основою перегляду ролі суб'єктів самоврядування у реалізації державних галузевих і регіональних програм розвитку, повноважень регіонів і територіальних громад у сфері управління ресурсами.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі розкрито концептуальне бачення удосконалення ППП з погляду міжнародних практик територіальної, інституціональної, організаційної децентралізації та децентралізації структурно-інституціональної взаємодії суб'єктів держави та бізнесу, впровадження інституціонального механізму ППП як системного елемента державної регіональної політики.

Основні науково-теоретичні та практичні результати дослідження, що характеризуються науковою новизною, представлені у таких висновках:

1. Розкрито особливості інституціональної парадигми дослідження ППП та обґрунтовано актуальність її застосування для аналізу змісту понять «інституціональне середовище ППП», «інституціональна модель ППП», «інституціональна інфраструктура ППП», «інституціональний механізм ППП». Показано, що особливість інституціональної парадигми дослідження полягає в аналізі формальних і неформальних норм взаємодії в їх єдності, встановленні залежності цієї взаємодії з попередньою інституціональною траєкторією розвитку суспільства, що дає змогу дослідити феномен ППП у вимірах «економіка–політика», «економіка–право», «економіка–мораль», «економіка–ідеологія», «економіка–культура»; проаналізувати з визначених вище позицій інституціональний зміст ППП як основи для формування обґрунтованої інституціональної політики щодо його розвитку. У цьому контексті показано, що однією з причин неефективності ППП в Україні є «рент-орієнтована поведінка» органів публічної влади, яка абсолютизує досвід західних країн без врахування особливостей попередньої інституціональної траєкторії розвитку.

Розкрито методологічне значення понять «інституціональне середовище», «інституціональний механізм» та «інституціональна інфраструктура». Вони створюють теоретичну основу для вироблення й реалізації обґрунтованої інституціональної політики розвитку ППП з врахуванням глобального, національного, регіонального та локального рівнів його реалізації. Удосконалення системи управління ППП з позицій інституціонального підходу має передбачити три рівні аналізу: *перший рівень* – дослідження інституціонального середовища (нервової тканини ППП) та планування заходів з метою покращення його якісних характеристик, таких як політична (економічна) стабільність/нестабільність, міцність/слабкість влади, дієздатність/недієздатність системи публічного управління та адміністрування забезпечувати норми і правила реалізації ППП; *другий рівень* – планування інституціонального механізму як системи політичних, економічних, ідеологічних, організаційно-правових і інформаційно-методичних засобів впливу на взаємодію держави та бізнесу з приводу реалізації ППП, встановлення чіткості у взаємодії інститутів публічного управління, державної та приватної власності, економіки, менеджменту бізнес-організацій; *третій рівень* – формування інституціональної інфраструктури як сукупності державних/недержавних організацій, установ, професійних товариств, що забезпечують стабільну та ефективну взаємодію держави та бізнесу в сфері ППП.

2. Виявлено особливості ППП в Україні у контексті альтернативних X–U парадигм інституціонального розвитку на основі поглибленого дослідження концептуального рівня ППП в частині його сутності, цілей, сфер застосування з погляду інституціонально-матричного підходу. Запропоновано включити до методології дослідження ППП поняття інституціонального статусу держави як учасника ППП, як сукупності формальних та неформальних норм, які визначають фактичне положення держави, її органів відносно статусу приватних учасників

партнерства в конкретному інституціональному середовищі. Показано, що інституціональний статус держави у системі багатоманітних партнерських відносин може мати різні модуси, які розкриваються через такі поняття, як домінантність, пріоритетність, паритетність. Ці статуси історично підтримуються альтернативними парадигмами інституціонального розвитку. Україна як держава з інституціональною траєкторією Х-матриці у взаємодії з бізнесом має дотримуватись статусу домінантності.

Врахування фактору інституціональної траєкторії виключає для України провадження принципів ринкового фундаменталізму, оскільки він проковує ризики виникнення інституціонального хаосу. Він також наполягає на необхідності зберігання в українській державі домінуючого інституціонального статусу публічних органів влади як учасника ППП, які, за рахунок державної (комунальної) власності, мають залишатись його активним суб'єктом і важливим джерелом фінансових ресурсів. У цьому контексті наведено обґрунтування необхідності суто українського варіанту інституціонального розвитку механізму ППП в Україні, який має ґрунтуватись на врахуванні таких чинників: інституціональній траєкторії України (правило path dependence); доцільності збереження статусу домінантності держави у ППП (в силу історичної традиції) та його раціонального поєднання зі з рівноправним статусом бізнесу та громадських інституцій; особливостях менталітету приватних власників; специфіці і традиціях українського менеджменту.

3. З'ясовано особливості та роль міжнародних стандартів ППП як суттєвих чинників впливу на формування нормативно-правової бази та інституціонального механізму ППП в Україні. Особливість міжнародно-правових норм ППП полягає у формулюванні норм «м'якого права» ППП, які не мають зобов'язальної сили, але спонукають держави уніфікувати національне правове регулювання ППП на основі міжнародних норм. Вони не порушують таких сфер права як державний суверенітет, договірне право, право власності, податкове право, регулювання і захист іноземних інвестицій. Вимоги стандартизованих підходів полягають у чіткому окресленні меж відповідальності учасників ППП. Вони стосуються цілей застосування механізму ППП, процедур і правил ведення ППП-діяльності. Їх головна роль полягає передусім у створенні сприятливого інституціонального середовища ППП для формування національної моделі ППП на основі визначення статусу кожного з усіх інститутів, які у своїй сукупності формують ППП як систему інституціонально-організаційних відносин певної ієрархії і субординації.

Розкрито особливості глобальної інфраструктури ППП як багаторівневої, децентралізованої структури що складається з суб'єктів всіх секторів суспільства – урядових, міжурядових структур, неурядових організацій, НКО міжнародного значення, транснаціональних корпорацій, приватних структур та осіб. На основі цієї інфраструктури сформовано новий транснаціональний публічно-владний та економічний простір, у якому утверджено пріоритет наднаціональних політичних,

економічних і культурних практик, які стали зразками для національних (внутрішньорегіональних та місцевих) практик здійснення ППП-діяльності. Показано, що інституціональний механізм ППП в Україні вже став залежним від глобальних детермінант: сучасної світової регіоналізації; практик децентралізованого публічного управління; впливу на економіку держав міжнародних структур та великих корпорацій, світової «експертократії»; зменшення макроекономічної стабільності світу та обмеженості світових матеріальних, фінансово-економічних ресурсів.

Логіка глобалізації публічно-владної та економічної реальності формує до інституціонального механізму ППП підвищені вимоги стосовно: наукового, організаційно-правового та морально-психологічного супроводження інституціонального механізму, національної, регіональної і муніципальної нормативно-правової бази ППП; компетентності та ефективності системи публічного управління ППП на всіх рівнях організації влади; інвестиційно-економічного клімату та іміджу країни, регіонів та міст; наявності інноваційної культури та традицій партнерства на національному, регіональному та місцевому рівнях взаємодії публічної влади та бізнесу; високого рівня розвитку неформальних інститутів, комунікацій і майданчиків взаємодії держави та бізнесу.

4. Виявлено та надано характеристики міжнародним практикам ППП, які здійснюються на основі територіальної, інституціональної, організаційної децентралізації та децентралізації структурно-інституціональної взаємодії суб'єктів держави та бізнесу. Всі практики є важливим міжнародним досвідом з погляду гармонізації національного і глобального просторів ППП. Перша практика пов'язана із територіальною децентралізацією ППП – з делегуванням функцій з відповідних повноважень у сфері ППП від центру прийняття рішень на регіональний і місцевий рівень. Друга практика базується на інституціональній децентралізації, що полягає у впровадженні інституціональної поліцентричності – розподілі повноважень між органами публічної влади, бізнесом та громадянським суспільством. Третя практика – дебіюрократизація (організаційна децентралізація), призначена для усунення недоліків бюрократичного стилю управління та посилення ролі експертних функцій щодо ППП. Четверта практика здійснюється на засадах структурно-інституціональної децентралізації, яка забезпечує ефективну взаємодію міжурядового рівня (контакти глав держав, урядів, міністрів), трансурядового (взаємодія чиновників середнього і нижчого рангу державних службовців відповідних країн), транснаціонального (взаємодія бізнесу, неурядових організацій, професійних спільнот) рівнів ППП.

Показано, що зазначені міжнародні практики є актуальними для України з погляду використання їх як способів усунення таких негативних чинників як: зрощування інтересів влади і бізнесу; домінування цілей вузькокорпоративної вигоди над суспільним інтересом; тіншового бізнесу; соціальної безвідповідальності бізнес-структур у житті українського суспільства. Зазначені

практики поєднуються з конкретними інструментами підвищення ролі місцевого самоврядування у здійсненні PPP-діяльності, зокрема, залученням бізнесу на основі механізму PPP до надання комунальних послуг та модернізації об'єктів місцевої інфраструктури; створенням комунальних банків, кредитних спілок, використанням ринкових інструментів залучення коштів у місцевий розвиток; міжмуніципальним та транскордонним співробітництвом органів місцевого самоврядування.

5. Надана характеристика стану інституціонального середовища PPP в Україні, розглянуто перспективи його покращання як чинника впливу на ефективність інституціонального механізму PPP. Стан якості інституціонального середовища охарактеризовано з позицій системи параметрів індексу WGI – World Governance Indicators. Країни з високим показником ефективності вважаються країнами високої якості інституціонального середовища. До індексу WGI входять такі показники: (індекс 1) «право голосу і підзвітність»; (індекс 2) «політична стабільність і відсутність насильства/тероризму»; (індекс 3) «ефективність уряду»; (індекс 4) «якість законодавства»; (індекс 5) «верховенство закону»; (індекс 6) «рівень корупції». Дані Всесвітнього Банку за контрольними датами 2006, 2011, 2016 рр. засвідчують про серйозну деградацію якості інституціонального середовища, що суттєво негативно впливає на реалізацію інституціонального механізму PPP в Україні.

Аналіз інституціонального середовища PPP на основі індексу WGI показує, що перспективи покращання PPP в Україні залежать від багатьох груп факторів ефективності PPP: правових – ступеня відповідності національного законодавства міжнародним стандартам PPP, особливо в частині надання приватним учасникам PPP-проектів необхідних політико-правових гарантій; політичних – стабільності інститутів публічної влади, ясності та чіткості стратегії, цілей і завдань розвитку держави, регіону, прийняття стратегічних програм розвитку PPP; економічних – стабільності економіки, прозорості економічної, фінансової та інвестиційної політики; розвитку фінансових інститутів, в тому числі інвестиційних, венчурних фондів тощо, економічного стимулювання приватного бізнесу до участі у виконанні стратегії, цілей і завдань інфраструктурних проєктів, конкурентного механізму відбору приватних партнерів PPP.

6. Сформульовано концептуальне бачення впровадження інституціонального механізму PPP як системного елемента державної регіональної політики в умовах децентралізації повноважень. Надано обґрунтування необхідності узгодження цього процесу з інституціональною моделлю PPP, у якій забезпечено інституціональний статус домінантності. Наведено аргументи на користь збалансування цієї моделі на основі збереження значної частки державного сектору економіки та забезпечення високого рівню інституціональної спроможності держави регулювати економічні процеси та

використовувати інституціональний механізм ППП. Визначені основні етапи збалансування інституціональної моделі ППП, що враховує чинники глобалізації та децентралізації влади. Збалансована модель ППП має бути розповсюджена на регіональний та субрегіональний рівні на основі оновленої державної регіональної політики, що базується на вимогах децентралізації повноважень.

7. Кабінету Міністрів України рекомендовано розглянути доцільність удосконалення чинного законодавства в частині створення правових норм щодо:

- визначення головного міністерства, відповідального за унормування засад державної політики власності, які передбачають: встановлення балансу між розміром державного сектору та інституціональною спроможністю ефективно здійснювати управління ППП-діяльністю; розробку пріоритетів розвитку державного сектору, опис організаційних механізмів управління й методів удосконалення управління державними підприємствами;

- формування єдиного переліку організаційно-правових форм взаємодії національної, регіональної, муніципальної влади і бізнес структур з питань ППП, у якому перевага надається інституціональним формам ППП. Останні мають забезпечувати реалізацію проектів ППП через створення спільних підприємств та/або спільну участь державного та приватного партнера в господарській організації корпоративного типу;

- створення публічних реєстрів об'єктів комунальної власності, забезпечення прозорості інформації про використання об'єктів комунальної власності;

- удосконалення поняття «делеговані повноваження», передбачаючи, що предметом делегування за договорами оренди та концесії можуть бути господарські повноваження органів місцевого самоврядування, що надаються комунальним підприємствам, суб'єктам господарювання приватного сектора економіки;

- запровадження інституту «громадянської власності» на природні ресурси як інструменту реалізації конституційного права загальнонародної власності на природні ресурси шляхом заснування спеціалізованого фінансового інституту – Центрального банку природних ресурсів, який встановлюватиме обґрунтовані ставки орендної плати за їх використання, забезпечуватиме раціональне використання природних ресурсів, забезпечуватиме чітку ідентифікацію прав та розмежування повноважень держави і місцевого самоврядування у використанні природних активів;

- удосконалення державної регіональної політики з погляду децентралізації владних повноважень у сфері ППП-діяльності на основі перегляду ролі суб'єктів самоврядування у реалізації державних галузевих і регіональних програм розвитку, повноважень регіонів і територіальних громад у сфері управління ресурсами – майном, що перебуває у загальнодержавній власності, комунальною власністю, природними ресурсами, фінансовими активами України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Фоменко О.П. Економічна свобода, економічні ризики та публічно-приватне партнерство в Україні / О.П. Фоменко // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – 2016. – № 2. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2016_2_26.

2. Olena Fomenko, Dmitry Lavrenty. The nation as a subject of the public-private partnership in the context of alternative paradigms // The World of Politics, Society, Geography : Scientific journal of Pomeranian University in Słupsk. – Year I, Issue 1, August 2016. – P. 112–120.

3. Фоменко О.П. Інтернаціоналізація інституціонального механізму публічно-приватного партнерства в умовах глобалізації / О. Фоменко // Право та державне управління. – 2017. – № 23 (38). – С. 223–229.

4. Fomenko O.P. State of the institutional environment of the public-private partnership in Ukraine in the light of parameters of the efficiency of public administration / O.P. Fomenko // Public management. – May 2017. – № 2 (7). – P. 207–216.

5. Фоменко О.П. Інституціональний зміст та методологічний потенціал понять «середовище», «інфраструктура» та «механізм» публічно-приватного партнерства / О. Фоменко // Ефективність державного управління. – 2017. – Випуск 2 (51). – Частина 1. – С. 21–28.

Опубліковані праці апробаційного характеру

6. Фоменко О.П. Актуалізація методичного інструментарію та професіоналізації публічно-приватного партнерства в Україні / О.П. Фоменко // Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи: зб. мат. 7-ї Всеукр. наук.-практ. конф. / за наук. ред. проф. Ю.М. Бардачова, І.П. Лопушинського, Р.М. Плюща. – Херсон: ХНТУ, 2016. – С. 184–187.

7. Фоменко О.П. Публічно-приватне партнерство як інституціональний механізм сталого розвитку в умовах децентралізації влади / О.П. Фоменко // Матеріали VII міжн. наук.-пр. конф. «Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення», Дніпро, 21 жовтня 2016 р. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2016. – С. 126–130.

8. Фоменко О.П. Гармонізація національного механізму публічно-приватного партнерства з міжнародними нормами – вимога сучасності / О.П. Фоменко // Матеріали VIII міжн. наук.-практ. конф. «Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення», Дніпро, 20 жовтня 2017 р. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2017. – С. 179–183.

9. Фоменко О.П. Впровадження принципу субсидіарності у сфері управління публічно-приватним партнерством в умовах глобалізації та децентралізації / О.П. Фоменко // Матеріали наук.-практ. заочної конф. «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика», Запоріжжя, Класичний приватний ун-т, 24 листопада 2017 р. – Запоріжжя : КПУ, 2017. – С. 252–254.

10. Фоменко О.П. Міжнародно-правова основа удосконалення публічного управління в сфері публічно-приватного партнерства в контексті європейської інтеграції України / О.П. Фоменко // Матеріали ІХ наук. практ. конф. «Правові аспекти публічного управління: теорія та практика», Дніпро, 7 грудня 2017 р. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2017. – С. 168–169.

АНОТАЦІЇ

Фоменко О.П. Інституціональний механізм публічно-приватного партнерства в Україні в контексті децентралізації влади – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. – Івано-Франківськ, 2018.

У дисертації комплексно, з урахуванням сучасних методів пізнання, здобутків вітчизняних та зарубіжних досліджень, міжнародного та чинного законодавства України розкрито концептуальне бачення удосконалення публічно-приватного партнерства з погляду міжнародних практик територіальної, інституціональної, організаційної децентралізації та децентралізації структурно-інституціональної взаємодії суб'єктів держави та бізнесу. Обґрунтовано основні напрямки та алгоритм впровадження інституціонального механізму публічно-приватного партнерства як системного елемента державної регіональної політики в умовах децентралізації повноважень в Україні.

Дослідження спирається на методологічні позиції інституціональної парадигми, в рамках якої проаналізовано поняття «інституціональне середовище», «інституціональна інфраструктура», «інституціональний механізм», інституціональна модель публічно-приватного партнерства. Розкрито специфіку інституціональної моделі публічно-приватного партнерства в Україні у контексті альтернативних Х–У парадигм інституціонального розвитку.

Результати дослідження можуть бути використані в процесі розробки і реалізації практичних заходів щодо підвищення ефективності інституціонального механізму публічно-приватного партнерства в Україні у навчальному процесі у

закладах, де здійснюють підготовку фахівців з публічного управління та адміністрування.

Ключові слова: інституціональна парадигма, публічно-приватне партнерство, інституціональна модель, інституціональне середовище, інституціональна інфраструктура, інституціональний механізм публічно-приватного партнерства.

Фоменко Е.П. Институциональный механизм государственно-частного партнерства в Украине в контексте децентрализации власти. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа. – Ивано-Франковск, 2018.

В диссертации комплексно, с учетом современных методов познания, достижений отечественных и зарубежных исследований, международного и действующего законодательства Украины раскрыто концептуальное видение совершенствования государственно-частного партнерства с точки зрения международных практик территориальной, институциональной, организационной децентрализации и децентрализации структурно-институционального взаимодействия субъектов государства и бизнеса. Обоснованы основные направления и алгоритм внедрения институционального механизма публично-частного партнерства как системного элемента государственной региональной политики в условиях децентрализации полномочий в Украине.

Исследование опирается на методологические позиции институциональной парадигмы, в рамках которой проанализированы понятия «институциональная среда», «институциональная инфраструктура», «институциональный механизм», институциональная модель государственно-частного партнерства. Раскрыта специфика институциональной модели государственно-частного партнерства в Украине в контексте альтернативных Х–У парадигм институционального развития.

Результаты исследования могут быть использованы в процессе разработки и реализации практических мероприятий по повышению эффективности институционального механизма публично-частного партнерства в Украине, в учебном процессе в учреждениях, где осуществляют подготовку специалистов публичного управления и администрирования.

Ключевые слова: институциональная парадигма, публично-частное партнерство, институциональная модель, институциональная среда, институциональная инфраструктура, институциональный механизм публично-частного партнерства.

Fomenko O.P. Institutional mechanism of public-private partnership in Ukraine in the context of decentralization of power. – Manuscript.

Thesis for obtaining the candidate of sciences degree in public administration; specialty 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. – Ivano-Frankivsk, 2018.

This dissertation comprehensively presents the conceptual vision of public-private partnership improvement with respect to international practices of territorial, institutional, organizational decentralization and decentralization of structural and institutional interaction between the state bodies and business entities taking into account modern methods of cognition, achievements of domestic and foreign studies, international and current legislation of Ukraine. The principal directions and implementation algorithm for the institutional mechanism of public-private partnership as a system element of the state regional policy in the context of decentralization of powers in Ukraine are substantiated herein. The research is based on methodological positions of the institutional paradigm, in terms of which the concepts of «institutional environment», «institutional infrastructure», «institutional mechanism», «institutional model» of public-private partnership are analyzed. The specifics of the institutional model of public-private partnership in Ukraine in the context of alternative X–Y paradigms of institutional development are revealed.

The role of international standards of public-private partnership as examples for the regulatory framework formation and the construction of an appropriate institutional mechanism in Ukraine is shown herein. This research work discloses features of global infrastructure of public-private partnership as a multi-level, decentralized structure, that is composed of bodies in all sectors of society – government, intergovernmental structures, non-governmental organizations, including organizations of international importance, transnational corporations, private structures and individuals. It is shown that the institutional mechanism effectiveness of public-private partnership in Ukraine depends on the implementation of decentralized public administration from the perspective of international practices and the enhancement of the role of «expert opinion».

International experience of territorial, institutional, organizational decentralization and decentralization of the structural and institutional interaction between the state bodies and business entities is presented here by way of tools that create a positive synergistic effect of decentralized interaction at all institutional levels of public-private partnership. The dissertation examines the state and prospects for improvement of the public-private partnership institutional environment in Ukraine. The state of its quality is described from the standpoint of the Governance Research Indicator Country Snapshot (GRICS) system of parameters. In the context of these parameters, the prospects for its quality improving in the conditions of decentralization of power are revealed.

It is shown that they depend on solving the problem aspects of the following groups of factors: legal (degree of compliance of national legislation to international

standards, especially in terms of protecting the interests and rights of public-private partnership participants), political (stability of government institutions, clarity and transparency of the political strategy, goals and objectives for state and region development, adoption of strategic programs for public-private partnership development), economic (stability of the economy, transparency of economic, financial and investment policy); development policy of financial institutions (investment institutions, venture funds, etc.); private business economic incentive to participate in the implementation of the strategy, goals and objectives of public-private partnership; creation of conditions for the competitive mechanism of selection of private partners of public-private partnership.

Key words: institutional paradigm, public-private partnership, institutional model, institutional environment, institutional infrastructure, institutional mechanism of public-private partnership.